

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.อมร รัชศาสตร์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๗/๒๕๕๕

วันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๕

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนายสมพงษ์ เกษตรภิบาล จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

สรุปข้อเท็จจริง

๑. นายสมพงษ์ เกษตรภิบาล เป็นข้าราชการการเมืองตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายปิยะฉัตร วัชรภรณ์) ในรัฐบาลพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๐ ตามคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๔๒/๒๕๕๐ เรื่องแต่งตั้งข้าราชการการเมือง ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๐ (ก่อนประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐) และนายสมพงษ์ เกษตรภิบาล ได้อยู่ในตำแหน่งจนถึงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๐ เมื่อคณะรัฐมนตรีลาออก อันเป็นผลให้นายสมพงษ์ เกษตรภิบาล ต้องพ้นจากตำแหน่งด้วย ดังนั้นนายสมพงษ์ เกษตรภิบาล จึงเป็นข้าราชการการเมืองในช่วงระยะเวลาดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๑ (๕) ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภายในระยะเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๒๕๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๒. นายสมพงษ์ เกษตรภิบาล ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินรวม ๒ ครั้ง ดังนี้
ครั้งที่ ๑ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งได้ยื่นบัญชีเมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ (ยื่นบัญชีแสดงรายการเดียวกัน เพราะกรณีเข้ารับตำแหน่งให้ยื่นภายใน ๓๐ วันหลังจากวันเข้ารับตำแหน่งซึ่งคาบเกี่ยวกับวันพ้นจากตำแหน่ง)

ครั้งที่ ๒ กรณีพ้นจากตำแหน่งแล้วเป็นเวลา ๑ ปี โดยยื่นบัญชีเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

๓. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้ตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบของนายสมพงษ์ เกษตรภิบาล กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งรวมทั้งกรณีพ้นจากตำแหน่งแล้ว ๑ ปี พบว่าการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวของนายสมพงษ์ เกษตรภิบาล ยังดำเนินการไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติมาตรา ๒๕๑ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังนี้

๓.๑) นายสมพงษ์ เกษตรภิบาล ไม่ได้ยื่นบัญชีพร้อมเอกสารประกอบ ซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน กล่าวคือ นายสมพงษ์ เกษตรภิบาล แสดงบัญชีกรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง (ใช้บัญชีแสดงรายการเดียวกัน) ว่ามีบ้านอาศัยราคา ๑๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท และแสดงในบัญชีกรณีพ้นจากตำแหน่งแล้ว ๑ ปี ว่ามีบ้านอาศัยราคา ๑๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่ นายสมพงษ์ เกษตรภิบาล ไม่แนบสำเนาทะเบียนบ้าน ซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความอยู่จริงของบ้านอาศัยดังกล่าว

๓.๒) นายสมพงษ์ เกษตรภิบาล ไม่ได้ยื่นบัญชีพร้อมสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทั้งของตนเองและคู่สมรสในรอบปีภาษีที่ผ่านมา คือ บัญชี ๗ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง นายสมพงษ์ เกษตรภิบาล ไม่ได้แนบสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทั้งของตนเองและคู่สมรส ประจำปีภาษี ๒๕๓๕ และนายสมพงษ์ เกษตรภิบาล ไม่ได้แนบสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทั้งของตนเองและคู่สมรส ประจำปี ๒๕๔๐ กรณีพ้นจากตำแหน่งแล้ว ๑ ปี

๓.๓) ไม่ลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับในสำเนาหลักฐานที่ยื่นประกอบบัญชีจำนวน ๖ หน้า

๔. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติยังตรวจพบว่า รายการทรัพย์สินและหนี้สินที่นายสมพงษ์ เกษตรภิบาล ได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไม่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงสรุปได้ ดังนี้

บัญชี ๗ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง (เป็นบัญชีเดียวกัน)	สรุปรายการที่ผู้ยื่นนำส่งเมื่อวันที่ ๑๐ พ.ย. ๕๐	ผลการตรวจสอบของ ป.ป.ช.
เงินฝากธนาคาร	๑ บัญชี มูลค่า ๒๕,๐๐๐ บาท	๑๑ บัญชี มูลค่า ๑๖๔,๕๒๑.๒๐ บาท
ที่ดิน	๘ แปลง	๒๑ แปลง
ยานพาหนะ	๕ คัน	๓๐ คัน
หนี้สิน	๑๐๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท	๑๖๓,๒๔๓,๖๑๖.๖๑ บาท

บัญชี ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งแล้ว ๑ ปี	สรุปรายการที่ผู้ยื่นนำส่ง เมื่อวันที่ ๒๐ พ.ย. ๕๑	ผลการตรวจสอบของ ป.ป.ช.
เงินฝากธนาคาร	๑ บัญชี มูลค่า ๕๔,๓๕๐.๒๐ บาท	๑๑ บัญชี มูลค่า ๑๓๐,๘๗๔.๐๒ บาท
ที่ดิน	๘ แปลง	๑๒ แปลง
สิ่งปลูกสร้างอื่น	-	๒ หน่วย
ยานพาหนะ	๕ คัน	๓๐ คัน
หนี้สิน	๑๔๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท	๑๐,๓๕๓,๐๐๘.๓๖ บาท

ทั้งนี้ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้แจ้งให้นายสมพงษ์ เกษตรภิบาล ทราบและให้โอกาสชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว รวม ๔ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ ตามหนังสือลับ ที่ ปช. ๐๐๐๖/๖๒๑ ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

ครั้งที่ ๒ ตามหนังสือลับ ที่ ปช. ๐๐๐๖/๕๑ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

ครั้งที่ ๓ ตามหนังสือลับ ที่ ปช. ๐๐๐๖/๑๐๐๑ ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๔

ครั้งที่ ๔ ตามหนังสือลับ ที่ ปช. ๐๐๐๖/๑๕๐๖ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๔

แต่นายสมพงษ์ เกษตรภิบาล ไม่ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อ ป.ป.ช. แต่ประการใด

๕. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้พิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๘/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๕ มีมติเป็นเอกฉันท์ ด้วยคะแนนเสียง ๕ เสียง เห็นว่า นายสมพงษ์ เกษตรภิบาล จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงให้เสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๕ ดังนี้ว่า

“ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า นายสมพงษ์ เกษตรภิบาล จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๕”

สรุปได้ว่า ป.ป.ช. ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่านายสมพงษ์ เกษตรภิบาล ฝ่าฝืน ๒ กระทั่ง คือ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ และจงใจยื่นบัญชีด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

๖. ศาลรัฐธรรมนูญได้ประชุมพิจารณาเมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ มีมติให้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยและให้มีหนังสือแจ้งผู้ร้องและผู้ถูกร้องทราบเพื่อให้ นายสมพงษ์ เกษตรภิบาล ผู้ถูกร้อง ทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหายื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับหนังสือ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาว่านายสมพงษ์ เกษตรภิบาล มีความจงใจไม่ยื่นหรือยื่นเท็จหรือไม่

๗. เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๕ นายสมพงษ์ เกษตรภิบาล ได้ขอขยายเวลาการยื่นคำชี้แจงออกไปอีก ๑๕ วัน

๘. เมื่อครบกำหนดขยายเวลาแล้วปรากฏว่านายสมพงษ์ เกษตรภิบาล มิได้ยื่นคำชี้แจงใดๆ ภายในกำหนดเวลาที่ได้ขอขยายไว้

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๔

“ข้าราชการการเมืองได้แก่บุคคลซึ่งรับราชการในตำแหน่งข้าราชการการเมืองดังต่อไปนี้ . . .

(๑๕) เลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี . . .”

๒. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๒๕๑

“ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทุกครั้ง ที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

(๑) นายกรัฐมนตรี

(๒) รัฐมนตรี

(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔) สมาชิกวุฒิสภา

(๕) ข้าราชการการเมืองอื่น

(๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

“บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมืออยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย”

มาตรา ๒๕๒

“บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นกรเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่ถูกปลดตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

“ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

มาตรา ๒๕๓

“เมื่อได้รับบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบแล้ว ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติหรือกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติซึ่งประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมอบหมาย ลงลายมือชื่อกำกับไว้ในบัญชีทุกหน้า

“บัญชีและเอกสารประกอบตามวรรคหนึ่งของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีให้เปิดเผยให้สาธารณชนทราบโดยเร็วแต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว บัญชีของผู้ดำรงตำแหน่งอื่นห้ามมิให้เปิดเผยแก่ผู้ใดเว้นแต่การเปิดเผยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาพิพากษาคดีหรือการวินิจฉัยชี้ขาด และได้รับการร้องขอจากศาลหรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

“ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความมืออยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวโดยเร็ว”

มาตรา ๒๕๔

“ในกรณีที่มีการยื่นบัญชีเพราะเหตุที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดพ้นจากตำแหน่งหรือตาย ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทำการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งนั้น แล้วจัดทำรายงานผลการตรวจสอบรายงานดังกล่าวให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

“ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่งผู้ใดมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติส่งเอกสารทั้งหมดที่มีอยู่พร้อมทั้งรายงานผลการตรวจสอบไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดีอาญาต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกตินั้นตกเป็นของแผ่นดินต่อไป

“ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๐๕ วรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

มาตรา ๒๕๕

“ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

“เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไปและเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้วให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

ข้อพิจารณา

๑. ศาลได้พิจารณาก่อนว่าข้อเท็จจริงตามคำร้องของ ป.ป.ช. เพียงพอที่จะใช้วินิจฉัยได้หรือไม่ เพราะนายสมพงษ์ เกษตรภิบาล ไม่ยอมมาชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาทั้งในระดับ ป.ป.ช. และที่ศาลรัฐธรรมนูญเอง นอกจากนี้ปรากฏว่าศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำร้องของ ป.ป.ช. มีข้อเท็จจริงและข้อมูลเพียงพอแล้ว ไม่จำเป็นต้องเรียกให้นายสมพงษ์ เกษตรภิบาล มาให้การอีกเพราะได้ให้โอกาสชี้แจงหลายครั้งแล้ว

๒. เห็นว่าข้อเท็จจริงตามคำร้องของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ รับฟังได้ว่าบัญชีและเอกสารประกอบที่นายสมพงษ์ เกษตรภิบาล แจ้งต่อ ป.ป.ช. และที่ ป.ป.ช. ตรวจพบนั้น

(๑) เป็นเอกสารประกอบที่ไม่ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคสอง ที่ว่า “บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย”

(๒) ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมีรายการและตัวเลขไม่สอดคล้องกันหลายรายการทั้ง ๒ ครั้ง โดยนายสมพงษ์ เกษตรภิบาล ก็มีได้ชี้แจงต่อ ป.ป.ช. และศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างไร

๓. จากการตรวจสอบหลักฐานในสำนวน พบว่าการที่นายสมพงษ์ เกษตรภิบาล ได้รับตำแหน่งเลขาธิการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๐ ตามคำสั่งลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๐ ก่อนประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ แต่เพิ่งยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ในกรณีเข้ารับตำแหน่งพร้อมกับกรณีพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ จึงต้องถือว่านายสมพงษ์ เกษตรภิบาล มิได้ยื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๑ เมื่อเข้าดำรงตำแหน่งภายในกำหนด ๓๐ วันนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้ คือภายในวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ดังนั้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ถ้านายสมพงษ์ เกษตรภิบาล ยังอยู่ในตำแหน่งหลังจากยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบนั้นก็ต้องดำเนินการให้นายสมพงษ์ เกษตรภิบาล พ้นจากตำแหน่งและห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ ไปอีกห้าปีตั้งแต่วันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เพราะตามข้อเท็จจริงปรากฏว่า นายสมพงษ์ เกษตรภิบาล มิได้ยื่นจนถึงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ แต่ปรากฏว่านายสมพงษ์ เกษตรภิบาล ได้ออกจากตำแหน่งไปก่อนแล้วพร้อมกับคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๐ ก่อนครบกำหนดยื่นจึงไม่มีกรณีจะต้องพิจารณา

๔. เห็นว่านายสมพงษ์ เกษตรภิบาล ฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ แม้จะอนุโลมว่านายสมพงษ์ เกษตรภิบาล ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบทั้ง ๒ ครั้ง ภายในกำหนดตามมาตรา ๒๕๒ แต่การส่งเอกสารประกอบไม่ครบถ้วนและไม่รับรองสำเนาตามมาตรา ๒๕๑ วรรคสอง นั้นถือได้ว่าเป็นการจงใจไม่ยื่นบัญชีตามกำหนดในมาตรา ๒๕๒ ประกอบมาตรา ๒๕๕ ดังที่ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๓ ความว่า “เอกสารดังกล่าวจะขาดอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ได้” ถ้าขาดไปถือว่าจงใจไม่ยื่นเมื่อให้โอกาสชี้แจงเพื่อประกอบการพิจารณาว่าจงใจหรือไม่แล้ว

๕. การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบของนายสมพงศ์ เกษตรภิบาล ทั้ง ๒ ครั้งมีข้อมูลและตัวเลขต่างๆ ที่ไม่สอดคล้องกัน บัญชีขัดแย้งกันเองและ ป.ป.ช. ได้ตรวจสอบพบว่าไม่ตรงกับทรัพย์สินที่มีอยู่จริงหลายรายการ โดยไม่มีคำชี้แจงใดๆ จึงมีลักษณะว่าบัญชี ฯ ดังกล่าวมีข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

คำวินิจฉัย

เมื่อพิจารณาจากคำร้องของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติแล้ว เห็นว่า นายสมพงศ์ เกษตรภิบาล

๑. ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ไม่สมบูรณ์เพราะส่งหลักฐานไม่ครบและไม่ได้ลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องไว้ทุกหน้า อันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคสอง ทำให้ไม่สามารถนำไปเป็นหลักฐานเพื่อตรวจสอบได้ตามขั้นตอนในมาตรา ๒๕๓ และมาตรา ๒๕๔ เท่ากับเป็นการจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามมาตรา ๒๕๕

๒. จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความที่ควรแจ้งให้ทราบทั้ง ๒ ครั้ง (ครอบคลุมการยื่น ๓ ครั้ง) จริ่งตามการสืบสวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยผู้ถูกร้องไม่ได้ชี้แจงโต้แย้งแต่ประการใด จึงต้องถือว่าบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบเหล่านั้นมีข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

สรุปได้ว่านายสมพงศ์ เกษตรภิบาล ทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ทั้งสองกระทงตามคำร้องของ ป.ป.ช. ต้องให้พ้นจากตำแหน่งและห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ศาสตราจารย์ ดร.อมร รัชศาสตร์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ